วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 5, September – October 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

จากชื่อชาติพันธุ์สู่คำด่า: การสร้างความเป็นอื่นต่อ “ลาว” ในไทย

อัศวิน จงจรูญ
กรรมการ ฝ่ายนโยบาย เครือข่ายเยาวชนไทยพัฒนา
อีเมล: asvinchongcharoon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนความหมายของคำว่า“ลาว”จากชื่อที่ใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไปสู่การใช้เป็นถ้อยคำดูหมิ่นในบริบทสังคมไทยตลอดจนศึกษากลไกการสร้างความเป็นอื่นผ่านการสื่อสารภาพแทนทางสังคมและการผลิตซ้ำอคติทางชาติพันธุ์บทความใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและการวิเคราะห์เชิงแนวคิดโดยสังเคราะห์งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องลาวในแบบเรียนไทย อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียงอัตลักษณ์อีสานในยุคดิจิทัลความเหลื่อมล้ำทางสังคมอคติทางชาติพันธุ์การเหยียดเชื้อชาติและความเกลียดชังในสังคมไทยผลการวิเคราะห์เสนอว่าการเปลี่ยนชื่อชาติพันธุ์ให้กลายเป็นคำดูหมิ่นไม่ใช่เพียงการเปลี่ยนแปลงทางภาษาแต่สัมพันธ์กับกระบวนการกำหนดความหมายทางสังคมการจัดลำดับคุณค่าของกลุ่มคนและการสร้างเส้นแบ่งระหว่างผู้ที่ถูกมองว่าเป็นพวกเดียวกันกับผู้ที่ถูกกำหนดให้เป็นคนอื่น การสื่อสารผ่านแบบเรียน วัฒนธรรมสมัยนิยมและปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันอาจมีส่วนทำให้ภาพแทนทางชาติพันธุ์บางประการดำรงอยู่และถูกส่งต่อ แม้บริบทการใช้คำว่า“ลาว” จะแตกต่างกันตามผู้พูด สถานการณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็ตาม นอกจากนี้อัตลักษณ์ลาวและอีสานมิได้เป็นสิ่งหยุดนิ่ง หากมีการต่อรอง ปรับเปลี่ยน และสร้างความหมายใหม่ผ่านการสื่อสารร่วมสมัย บทความจึงเสนอให้พิจารณาคำเรียกชาติพันธุ์โดยคำนึงถึงบริบท อำนาจ และผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและการสื่อสารที่เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ : ลาว ชาติพันธุ์ ความเป็นอื่น อคติทางชาติพันธุ์ วาทกรรม

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 5, September – October 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

FROM ETHNONYM TO SLUR: THE OTHERING OF "LAO" IN THAILAND

Asvin Chongcharoon
committee, Department of Policy, Thai Youth Development Network
Email: asvinchongcharoon@gmail.com

Abstract

This academic article examines how the term “Lao,” originally used as an ethnonym associated with ethnic identity and cultural belonging, can acquire derogatory meanings in Thai society. It also analyzes the mechanisms through which othering is constructed and reproduced through communication, social representations, and ethnic prejudice. The article adopts a documentary-based and conceptual analytical approach, synthesizing studies on the representation of Lao identity in Thai textbooks, Lao Wiang ethnic identity, the negotiation of Isan identity in the digital age, social inequality, ethnic prejudice, racial discrimination, and the reproduction of hatred in Thai society. The analysis suggests that the transformation of an ethnonym into a derogatory expression is not merely a linguistic change. It is also associated with the social construction of meaning, the hierarchical valuation of social groups, and the drawing of boundaries between those perceived as belonging and those positioned as outsiders. Communication through textbooks, popular culture, and everyday interactions may contribute to the persistence and transmission of particular ethnic representations. Nevertheless, the meaning of “Lao” varies according to speakers, contexts, and interpersonal relationships. Lao and Isan identities should therefore not be understood as fixed or homogeneous categories; rather, they are continually negotiated and reinterpreted through social interaction and contemporary communication. The article argues that ethnic labels should be examined in relation to context, power, and their potential effects on human dignity. It recommends promoting critical media literacy, inclusive historical education, and culturally respectful communication to reduce ethnic prejudice and strengthen recognition of cultural diversity in Thai society.

Keywords: Lao identity, ethnicity, othering, ethnic prejudice, discourse

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 5, September – October 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

บทนำ

ภาษาไม่ได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดข้อมูลแต่ยังมีบทบาทในการกำหนดความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม โดยเฉพาะคำเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งสามารถใช้ระบุอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ขณะเดียวกันก็อาจถูกนำไปใช้เพื่อจำแนกแบ่งแยก หรือดูหมิ่นผู้อื่นได้ ความหมายของคำจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวภาษาเพียงอย่างเดียว แต่สัมพันธ์กับบริบทการใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้อง คำว่า “ลาว” เป็นกรณีศึกษาที่สะท้อนความซับซ้อนดังกล่าว เพราะอาจใช้กล่าวถึงชาติพันธุ์ภาษาวัฒนธรรมหรือประเทศลาวขณะเดียวกันในบางสถานการณ์คำนี้อาจถูกใช้เป็นถ้อยคำล้อเลียนหรือดูหมิ่นการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำจึงนำไปสู่คำถามสำคัญว่าเหตุใดชื่อชาติพันธุ์ที่ใช้ระบุอัตลักษณ์จึงสามารถกลายเป็นเครื่องมือในการลดคุณค่าของบุคคลได้และกระบวนการนี้สัมพันธ์กับการสร้างความแตกต่างในสังคมไทยอย่างไร

งานของนิลุบล ไพเราะ (2563) เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องลาวและความเป็นลาวในแบบเรียนไทยตลอดจนงานของตรีสวัสดิ์ (2559) เกี่ยวกับอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียงช่วยให้เห็นความสำคัญของการศึกษาชาติพันธุ์ผ่านการสื่อสารและบริบททางสังคมขณะที่งานของอุกฤษฎ์ เฉลิมแสน (2563) เกี่ยวกับการต่อรองอัตลักษณ์อีสานในยุคดิจิทัลเปิดพื้นที่ให้พิจารณาว่าอัตลักษณ์สามารถถูกสร้างและตีความใหม่ได้อย่างไร

นอกจากนี้ งานที่ศึกษาความเหลื่อมล้ำ อคติทางชาติพันธุ์ และการผลิตซ้ำความเกลียดชังในสังคมไทยยังเป็นพื้นฐานสำหรับพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและโครงสร้างทางสังคม (บุราสิทธิ์, 2556; บำรุงบุตร & อภิมหาเกรียงไกร, 2568; ศรีรักษ์, 2568)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนความหมายของคำว่า“ลาว”ในฐานะชื่อชาติพันธุ์ไปสู่ถ้อยคำดูหมิ่น อธิบายกลไกการสร้างความเป็นอื่นผ่านการสื่อสาร และเสนอแนวทางส่งเสริมการใช้ภาษาที่เคารพความหลากหลาย โดยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและการวิเคราะห์เชิงแนวคิด ทั้งนี้ บทความไม่ได้มุ่งยืนยันว่าการใช้คำว่า “ลาว” ทุกกรณีเป็นการเหยียดหยาม แต่ให้ความสำคัญกับเงื่อนไขที่ทำให้ชื่อชาติพันธุ์มีความหมายเชิงลบในบางบริบท

แนวคิดชาติพันธุ์และการสร้างความเป็นอื่น

ชาติพันธุ์เป็นอัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กับภาษาวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ความทรงจำร่วมและการรับรู้ความเป็นสมาชิกของกลุ่มอย่างไรก็ตามสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันไม่ได้จำเป็นต้องมีประสบการณ์หรือวิถีชีวิตเหมือนกันทั้งหมด การทำความเข้าใจชาติพันธุ์จึงต้องคำนึงถึงทั้งการนิยามตนเองของบุคคลและการจัดประเภทจากสังคมภายนอก

เปลี่ยนรุ่ง (2564) ศึกษาประเด็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในบริบทพหุวัฒนธรรมและการสื่อสารซึ่งเชื่อมโยงกับข้อพิจารณาว่าอัตลักษณ์มิได้ดำรงอยู่โดยแยกขาดจากสังคม แต่สัมพันธ์กับการแสดงออก การรับรู้ และการยอมรับจากผู้อื่น ชื่อชาติพันธุ์จึงอาจเป็นเครื่องหมายของความภาคภูมิใจในบริบทหนึ่งและกลายเป็นเครื่องหมายของการตีตราในอีกบริบทหนึ่งได้

แนวคิดเรื่องความเป็นอื่นช่วยอธิบายกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มคนถูกทำให้แตกต่างจากกลุ่มที่ถูกถือเป็นบรรทัดฐานกระบวนการนี้มิได้หยุดอยู่เพียงการระบุความแตกต่างแต่เกิดขึ้นเมื่อความแตกต่างถูกนำไปเชื่อมโยงกับการจัดลำดับคุณค่าเช่นการกำหนดให้กลุ่มหนึ่งเป็นผู้มีความสามารถหรือมีสถานะสูงกว่าอีกกลุ่มหนึ่งเมื่อนำแนวคิดนี้มาพิจารณาการใช้ชื่อชาติพันธุ์เพื่อดูหมิ่นจะเห็นได้ว่าปัญหาไม่ได้อยู่ที่การกล่าวถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมแต่อยู่ที่การใช้ความแตกต่างดังกล่าวเป็นเหตุผลในการลดคุณค่าของบุคคลงานของสายพันธ์ (2564) เกี่ยวกับทฤษฎีวิพากษ์เชื้อชาติและอคติทางเชื้อชาติรวมถึงงานของวงษ์เหรียญทองและเดชรักษา (2565) เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและการแสดงออกที่มีลักษณะเหยียดเชื้อชาติ ช่วยให้สามารถพิจารณาปัญหาในมิติของอคติและสิทธิได้

อย่างไรก็ตาม การเหยียดเชื้อชาติ การเลือกปฏิบัติ และการดูหมิ่นชาติพันธุ์เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกันแต่ไม่ควรถือว่ามีความหมายเหมือนกันทุกกรณีการวิเคราะห์จึงต้องพิจารณาลักษณะของการแสดงออก บริบทและผลกระทบที่เกิดขึ้น แทนการจัดประเภทจากตัวคำเพียงอย่างเดียว

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 5, September – October 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

จากชื่อชาติพันธุ์สู่คำดูหมิ่น: กลไกการผลิตซ้ำความหมาย

การเปลี่ยนความหมายผ่านการใช้ภาษา

คำว่า “ลาว” สามารถใช้ระบุอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมได้ตามปกติแต่เมื่อถูกนำไปใช้เพื่อทำให้บุคคลอับอายหรือด้อยค่าคำดังกล่าวจะทำหน้าที่แตกต่างจากการเรียกชื่อเพื่อระบุตัวตนความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นว่าความหมายทางสังคมของภาษาเกิดจากการใช้คำภายใต้สถานการณ์เฉพาะ มิใช่จากตัวคำเพียงอย่างเดียว ในเชิงแนวคิดการเปลี่ยนชื่อชาติพันธุ์ให้เป็นคำดูหมิ่นอาจเกิดขึ้นเมื่อชื่อดังกล่าวถูกเชื่อมโยงกับภาพแทนเชิงลบแล้วถูกนำไปใช้ประเมินบุคคลโดยเหมารวมลักษณะของทั้งกลุ่มเข้ากับคนคนเดียวเมื่อเกิดการใช้ซ้ำความสัมพันธ์ระหว่างชื่อชาติพันธุ์กับความหมายเชิงลบอาจกลายเป็นสิ่งที่ผู้พูดบางส่วนคุ้นเคยแม้ความหมายดังกล่าวจะไม่ใช่สาระของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์นั้นโดยตรงก็ตามการวิเคราะห์นี้ไม่ได้หมายความว่าการใช้คำว่า“ลาว”ทุกครั้งเป็นการดูหมิ่นเพราะคำดังกล่าวอาจใช้ในการอธิบายประวัติศาสตร์วัฒนธรรมหรือการนิยามตนเองอย่างภาคภูมิใจประเด็นสำคัญคือการแยกการใช้ชื่อชาติพันธุ์เพื่อสื่อสารข้อมูลออกจากการใช้ชื่อดังกล่าวเพื่อจัดลำดับคุณค่าของมนุษย์

ภาพแทนทางชาติพันธุ์และการสื่อสาร

การสื่อสารมีส่วนสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะการนำเสนอผ่านการศึกษาและสื่องานของนิลุบล ไพเราะ (2563) เกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านการสื่อสารเรื่องลาวในแบบเรียนไทยเป็นแหล่งศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาว่าความรู้เกี่ยวกับความเป็นลาวได้รับการนำเสนอผ่านระบบการศึกษาอย่างไร

การศึกษาภาพแทนควรพิจารณาทั้งสิ่งที่ถูกนำเสนอและกรอบการอธิบายที่ใช้หากกลุ่มชาติพันธุ์ถูกกล่าวถึงผ่านภาพจำเพียงไม่กี่ลักษณะผู้รับสารอาจมองข้ามความหลากหลายภายในกลุ่มในทางกลับกันการนำเสนอประสบการณ์และบริบทที่หลากหลายสามารถช่วยให้เห็นว่าบุคคลไม่ควรถูกตัดสินจากชื่อชาติพันธุ์เพียงอย่างเดียว

อย่างไรก็ตามไม่ควรสรุปว่าแบบเรียนหรือสื่อไทยทั้งหมดนำเสนอคนลาวในเชิงลบการประเมินลักษณะของภาพแทนจำเป็นต้องตรวจสอบเนื้อหาและข้อค้นพบจากเอกสารต้นฉบับอย่างละเอียดข้อเสนอของบทความนี้จึงมุ่งเน้นความจำเป็นในการตรวจสอบภาพแทนมากกว่าการกล่าวโทษสื่อหรือสถาบันใดโดยปราศจากหลักฐานเฉพาะ

อคติในชีวิตประจำวันและสื่อดิจิทัล

การใช้ชื่อชาติพันธุ์ในเชิงดูหมิ่นอาจเกิดขึ้นผ่านการสนทนา การหยอกล้อ และการสื่อสารออนไลน์ ในบางกรณีผู้พูดอาจมองว่าการใช้คำดังกล่าวเป็นเพียงเรื่องตลก แต่เจตนาของผู้พูดไม่ได้ทำให้ผลกระทบต่อผู้ถูกเรียกหมดไปโดยอัตโนมัติขณะเดียวกัน การตีความก็ต้องคำนึงถึงบริบท ความสัมพันธ์ และการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้องด้วย

งานของอุกฤษฎ์ เฉลิมแสน (2563) เกี่ยวกับการต่อรองอัตลักษณ์อีสานของวัยรุ่นในยุคดิจิทัลช่วยให้พิจารณาสื่อออนไลน์ในฐานะพื้นที่ที่บุคคลสามารถนำเสนอและต่อรองความหมายของอัตลักษณ์ได้พื้นที่ดังกล่าวอาจเปิดโอกาสให้ผู้คนแสดงความภาคภูมิใจในรากเหง้าและท้าทายภาพเหมารวมขณะเดียวกันก็อาจทำให้ข้อความที่มีลักษณะดูหมิ่นถูกเผยแพร่ต่อได้เช่นกันการผลิตซ้ำอคติจึงควรได้รับการพิจารณาร่วมกับเงื่อนไขทางสังคมที่ทำให้การลดคุณค่าของผู้อื่นได้รับการยอมรับงานของบำรุงบุตรและอภิมหาเกรียงไกร (2568) ว่าด้วยอคติทางชาติพันธุ์ต่อแรงงานข้ามชาติ และงานของศรีรักษ์ (2568) ว่าด้วยการผลิตซ้ำความเกลียดชัง เป็นแหล่งศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ไม่ควรอนุมานว่าคนลาว คนอีสาน และแรงงานข้ามชาติเป็นกลุ่มเดียวกัน หรือว่าการใช้คำดูหมิ่นนำไปสู่การเลือกปฏิบัติทุกกรณีโดยตรง

ข้อเสนอสำคัญคือ การวิเคราะห์ภาษาไม่ควรจำกัดอยู่ที่เจตนาของ
ผู้พูด แต่ควรพิจารณาหน้าที่ของคำในสถานการณ์นั้นด้วย โดยเฉพาะเมื่อคำเรียกถูกใช้เพื่อทำให้บุคคลอยู่ในสถานะด้อยกว่าการทำความเข้าใจเช่นนี้ช่วยให้สามารถวิพากษ์การดูหมิ่นได้โดยไม่เหมารวมว่าการกล่าวถึงชาติพันธุ์เป็นสิ่งไม่เหมาะสมในทุกกรณี

อัตลักษณ์ลาวและอีสานกับการต่อรองความหมาย

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 5, September – October 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

การศึกษาความเป็นอื่นต่อ “ลาว” จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการสร้างภาพเหมารวมขึ้นมาใหม่ เพราะคนลาวคนลาวเวียง และคนอีสานมีบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม และอัตลักษณ์ที่ไม่เหมือนกันทั้งหมด แม้อาจมีความเชื่อมโยงทางภาษาและวัฒนธรรมในบางบริบทก็ตาม

งานของตรีสวัสดิ์ (2559) เกี่ยวกับอัตลักษณ์ลาวเวียงในชุมชนจังหวัดราชบุรี และงานของอุกฤษฏ์ เฉลิมแสน (2563) เกี่ยวกับการต่อรองอัตลักษณ์อีสาน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพิจารณาอัตลักษณ์ผ่านบริบทเฉพาะ การนิยามตนเองจึงไม่ควรถูกแทนที่ด้วยการจัดประเภทจากบุคคลภายนอกเพียงฝ่ายเดียวความเป็นลาวกับความเป็นอีสานอาจมีความเชื่อมโยงกันในด้านภาษาและวัฒนธรรม แต่ไม่สามารถใช้แทนกันได้ในทุกสถานการณ์ การนำคำว่า “ลาว” ไปใช้เรียกบุคคลโดยไม่คำนึงถึงการนิยามตนเองหรือใช้เพื่อทำให้บุคคลอับอายอาจเป็นการลดทอนความซับซ้อนของอัตลักษณ์และสร้างความเป็นอื่นขึ้นมาในอีกด้านหนึ่ง บุคคลและชุมชนสามารถต่อรองความหมายของอัตลักษณ์ผ่านการสื่อสาร การนำเสนอวัฒนธรรมและการปฏิเสธภาพเหมารวมการแสดงความภาคภูมิใจในภาษาและรากเหง้าจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการท้าทายการลดคุณค่าทางชาติพันธุ์อย่างไรก็ตามไม่ควรคาดหวังให้ผู้ได้รับผลกระทบเป็นฝ่ายแก้ปัญหาเพียงลำพังเพราะความรับผิดชอบในการสร้างสังคมที่เคารพความแตกต่างต้องเป็นของผู้ใช้ภาษาและสถาบันทางสังคมร่วมกัน

ดังนั้นการลดความเป็นอื่นไม่ใช่การปฏิเสธความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนแต่เป็นการป้องกันไม่ให้ความแตกต่างถูกใช้เป็นเหตุผลในการจัดลำดับคุณค่าของมนุษย์การเคารพอัตลักษณ์จึงต้องยอมรับทั้งสิทธิในการแสดงออกและสิทธิในการนิยามตนเองของแต่ละบุคคล

แนวทางลดอคติและส่งเสริมการสื่อสารที่เคารพชาติพันธุ์

การพัฒนาการศึกษาเชิงวิพากษ์

สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับชาติพันธุ์เพราะเป็นพื้นที่ที่ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สังคมและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนการจัดการเรียนรู้จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบว่าภาพแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ปรากฏในหนังสือเรียน สื่อ หรือบทสนทนาเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขใด และมีข้อจำกัดอย่างไร

การศึกษาที่ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ไม่จำเป็นต้องมุ่งให้ผู้เรียนปฏิเสธข้อมูลทุกประเภทแต่ควรฝึกให้แยกข้อเท็จจริงออกจากการเหมารวมตรวจสอบที่มาของข้อมูลและพิจารณาว่าการนำเสนอเรื่องราวจากมุมมองเดียวอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ครบถ้วนได้อย่างไรแนวทางนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าการกล่าวถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมไม่ใช่ปัญหาในตัวเอง แต่การนำความแตกต่างไปใช้จัดลำดับคุณค่าของมนุษย์เป็นประเด็นที่ควรถูกตั้งคำถามในทางปฏิบัติครูสามารถใช้กรณีศึกษาจากภาษาและสื่อในชีวิตประจำวันเพื่อให้ผู้เรียนพิจารณาความแตกต่างระหว่างการระบุชื่อชาติพันธุ์กับการใช้ชื่อดังกล่าวเพื่อดูหมิ่นกิจกรรมควรเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนอภิปรายเหตุผลและผลกระทบโดยไม่บังคับให้นักเรียนที่มีภูมิหลังทางชาติพันธุ์เฉพาะต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกลุ่มหรือเปิดเผยประสบการณ์ส่วนตัว

นอกจากนี้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ควรให้ความสำคัญกับความหลากหลายภายในกลุ่มชาติพันธุ์และหลีกเลี่ยงการนำเสนอผู้คนผ่านลักษณะเหมารวมเพียงไม่กี่ประการการมีเนื้อหาที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าบุคคลมีประสบการณ์และวิถีชีวิตแตกต่างกัน แม้จะมีภูมิหลังทางชาติพันธุ์หรือภูมิภาคร่วมกันก็ตาม

ความรับผิดชอบในการใช้ภาษา

การส่งเสริมการสื่อสารที่เคารพผู้อื่นควรเริ่มจากการตระหนักว่าภาษามีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลการเลือกใช้คำจึงควรคำนึงถึงความหมายบริบทและความรู้สึกของผู้ถูกกล่าวถึงโดยเฉพาะเมื่อคำดังกล่าวมีประวัติหรือบริบทการใช้ที่เชื่อมโยงกับการดูหมิ่น

แนวทางที่เหมาะสมไม่ใช่การห้ามใช้ชื่อชาติพันธุ์ทั้งหมดแต่เป็นการแยกการใช้ชื่อเพื่อสื่อสารข้อมูลออกจากการใช้ชื่อเพื่อทำให้ผู้อื่นด้อยค่าหากจำเป็นต้องกล่าวถึงชาติพันธุ์ควรใช้คำที่เหมาะสมกับบริบทและเคารพการนิยามตนเองของ

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 5, September – October 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

บุคคลหากไม่แน่ใจว่าคำเรียกใดเหมาะสมการสอบถามอย่างสุภาพย่อมเป็นทางเลือกที่ดีกว่าการตั้งสมมติฐานแทนผู้อื่นในสถานการณ์ที่มีการใช้คำดูหมิ่น ผู้พบเห็นสามารถตอบสนองได้หลายรูปแบบ เช่น ชี้ให้เห็นว่าคำพูดนั้นอาจสร้างผลกระทบอย่างไร ขอให้เปลี่ยนคำเรียกหรือเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวถึงแสดงความคิดเห็นการตอบสนองควรคำนึงถึงความปลอดภัยและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โดยไม่ผลักภาระให้ผู้ได้รับผลกระทบต้องเผชิญหน้ากับผู้กระทำด้วยตนเองทุกครั้ง

สำหรับสื่อและผู้ผลิตเนื้อหา ควรตรวจสอบว่าการใช้ชื่อชาติพันธุ์มีความจำเป็นต่อการนำเสนอหรือไม่ และหากจำเป็นควรใช้ในลักษณะที่ไม่ตอกย้ำภาพเหมารวมการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งหรือความแตกต่างทางวัฒนธรรมควรแยกการวิพากษ์พฤติกรรมเฉพาะบุคคลออกจากการกล่าวโทษกลุ่มชาติพันธุ์โดยรวม

การคุ้มครองสิทธิและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เท่าเทียม

การสื่อสารที่เคารพชาติพันธุ์ต้องดำเนินควบคู่กับการตระหนักถึงสิทธิและศักดิ์ศรีของบุคคล งานของวงษ์เหรียญทอง และเดชรักษา (2565) ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและมาตรการทางกฎหมายต่อการแสดงออกที่มีลักษณะเหยียดเชื้อชาติและสีผิว เป็นแหล่งอ้างอิงสำหรับการพิจารณามิติด้านสิทธิและกฎหมายในประเด็นนี้

อย่างไรก็ตาม การประเมินว่าการใช้คำใดเข้าข่ายความผิดตามกฎหมายหรือไม่จำเป็นต้องพิจารณาบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ข้อเท็จจริง และบริบทของแต่ละกรณี บทความนี้จึงไม่เสนอว่าการใช้คำว่า “ลาว” ทุกกรณีเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายแต่เน้นว่าการสื่อสารที่มีลักษณะดูหมิ่นหรือเลือกปฏิบัติควรได้รับการพิจารณาโดยคำนึงถึงสิทธิของผู้เกี่ยวข้องและเงื่อนไขเฉพาะของสถานการณ์ในระดับสถาบัน โรงเรียน สถานที่ทำงาน และองค์กรสาธารณะควรมีแนวทางรับมือกับการล้อเลียนหรือการเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์อย่างชัดเจนแนวทางดังกล่าวควรกำหนดวิธีรับฟังข้อร้องเรียนการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบและการพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างเป็นธรรมโดยหลีกเลี่ยงการตัดสินจากข้อกล่าวหาเพียงฝ่ายเดียวขณะเดียวกัน การแก้ไขปัญหาควรเน้นทั้งการป้องกันและการเรียนรู้ไม่ใช่เพียงการลงโทษหลังเกิดเหตุ หากผู้ใช้ภาษาเข้าใจผลกระทบของการดูหมิ่นและมีโอกาสทบทวนพฤติกรรมก็อาจช่วยลดการเกิดซ้ำได้อย่างไรก็ตามการให้ความรู้ไม่ควรถูกใช้แทนความรับผิดชอบในกรณีที่เกิดการละเมิดสิทธิหรือการเลือกปฏิบัติอย่างร้ายแรง

การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมไทย

สังคมที่เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมต้องยอมรับว่าบุคคลสามารถมีภูมิหลัง ภาษา และอัตลักษณ์แตกต่างกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องถูกจัดลำดับว่ากลุ่มใดมีคุณค่าสูงกว่ากลุ่มอื่น งานของดวงดี (2568) เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการยอมรับในสังคมสมัยใหม่เป็นแหล่งศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาแนวทางสร้างการยอมรับความแตกต่างการยอมรับความหลากหลายไม่ได้หมายความว่าทุกวัฒนธรรมหรือทุกพฤติกรรมจะไม่สามารถถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้แต่หมายถึงการวิพากษ์ควรตั้งอยู่บนเหตุผลและผลกระทบของการกระทำไม่ใช่การเหมารวมว่าบุคคลมีคุณค่าต่ำกว่าเพราะชาติพันธุ์ของตนการแยกแยะระหว่างการวิพากษ์พฤติกรรมกับการดูหมิ่นอัตลักษณ์เป็นหลักสำคัญของการสื่อสารที่เป็นธรรมการสร้างสังคมที่เคารพความแตกต่างยังต้องอาศัยพื้นที่สำหรับการพบปะและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้คนที่มีภูมิหลังหลากหลายการเรียนรู้ร่วมกันสามารถช่วยลดการพึ่งพาภาพเหมารวมและทำให้บุคคลเข้าใจว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมมีความซับซ้อนมากกว่าคำอธิบายแบบง่าย ๆ

ในท้ายที่สุด การลดการใช้ชื่อชาติพันธุ์เป็นคำดูหมิ่นไม่ใช่ความรับผิดชอบของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของผู้ใช้ภาษาสถาบันการศึกษาสื่อและองค์กรทางสังคมการสร้างบรรทัดฐานที่เคารพศักดิ์ศรีของบุคคลจะช่วยให้ชื่อชาติพันธุ์สามารถทำหน้าที่สื่อสารอัตลักษณ์และความหลากหลายได้โดยไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการลดคุณค่าของผู้อื่น

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 5, September – October 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

บทสรุป

บทความเรื่อง“จากชื่อชาติพันธุ์สู่คำด่า:การสร้างความเป็นอื่นต่อ “ลาว” ในไทย” มุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และกระบวนการสร้างความเป็นอื่นในสังคมไทยโดยสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องลาวในแบบเรียน อัตลักษณ์ลาวเวียง การต่อรองอัตลักษณ์อีสาน อคติทางชาติพันธุ์ ความเหลื่อมล้ำและความเกลียดชังในสังคมไทย

ข้อสรุปสำคัญประการแรกคือ ชื่อชาติพันธุ์ไม่ควรถูกตีความว่ามีความหมายเชิงบวกหรือเชิงลบอย่างตายตัว เพราะความหมายขึ้นอยู่กับบริบทผู้ใช้ภาษาและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลคำว่า “ลาว”สามารถทำหน้าที่ระบุอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมได้ตามปกติแต่ในบางบริบทก็อาจถูกนำไปใช้เป็นถ้อยคำดูหมิ่นได้การทำความเข้าใจปรากฏการณ์นี้จึงต้องแยกความหมายของชื่อชาติพันธุ์ออกจากความหมายเชิงลบที่เกิดขึ้นจากการใช้คำในสังคม

ข้อสรุปประการที่สองคือการเปลี่ยนชื่อชาติพันธุ์ให้กลายเป็นคำดูหมิ่นสามารถวิเคราะห์ได้ผ่านกระบวนการสร้างความเป็นอื่น ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดเส้นแบ่งระหว่างกลุ่ม การเชื่อมโยงกลุ่มหนึ่งเข้ากับภาพแทนเชิงลบและการใช้ความหมายดังกล่าวซ้ำจนกลายเป็นสิ่งที่ผู้คนบางส่วนคุ้นเคย กระบวนการนี้อาจปรากฏผ่านการศึกษาสื่อและปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันอย่างไรก็ตามบทความนี้ยังไม่อาจยืนยันระดับความแพร่หลายหรือความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของการใช้คำดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่ได้เก็บข้อมูลภาคสนามหรือวิเคราะห์ชุดข้อมูลการใช้ภาษาโดยตรง

ข้อสรุปประการที่สามคืออัตลักษณ์ลาวและอีสานมีความหลากหลายและไม่ควรถูกเหมารวมเป็นกลุ่มเดียวกันทั้งหมดความเชื่อมโยงทางภาษาและวัฒนธรรมไม่ใช่เหตุผลในการจัดลำดับคุณค่าของบุคคลและการเคารพความหลากหลายจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้บุคคลนิยามอัตลักษณ์ของตนเองการวิพากษ์การใช้ชื่อชาติพันธุ์เพื่อดูหมิ่นจึงควรมุ่งแก้ไขอคติและความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียม โดยไม่ทำให้ความเป็นลาวกลายเป็นสิ่งที่ต้องปฏิเสธหรือรู้สึกอับอาย

ในเชิงข้อเสนอ บทความเห็นว่าการลดอคติทางชาติพันธุ์ควรดำเนินการผ่านการศึกษาเชิงวิพากษ์การพัฒนาความรับผิดชอบในการใช้ภาษา การคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบ และการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมการแก้ไขปัญหาไม่ควรจำกัดอยู่ที่การห้ามใช้คำบางคำแต่ควรมุ่งสร้างความเข้าใจว่าการใช้ภาษาสามารถส่งผลต่อศักดิ์ศรีและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้อย่างไร สำหรับการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการวิเคราะห์การใช้คำว่า “ลาว” ในบริบทที่หลากหลายทั้งในแบบเรียนสื่อดิจิทัลบทสนทนาในชีวิตประจำวันและประสบการณ์ของผู้ที่ถูกเรียกด้วยคำดังกล่าวการเก็บข้อมูลจากหลายกลุ่มและหลายบริบทจะช่วยให้สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างการเรียกชื่อชาติพันธุ์ตามปกติการใช้คำอย่างสนิทสนมและการใช้คำเพื่อดูหมิ่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยตรวจสอบว่าการใช้คำในลักษณะต่าง ๆ สัมพันธ์กับอคติและการเลือกปฏิบัติอย่างไร

ท้ายที่สุดประเด็นสำคัญไม่ใช่การตัดสินว่าความเป็นลาวควรถูกยอมรับหรือปฏิเสธแต่เป็นการยืนยันว่าชื่อชาติพันธุ์ไม่ควรถูกใช้เป็นเหตุผลในการลดคุณค่าของมนุษย์จากชื่อที่ทำหน้าที่บ่งบอกอัตลักษณ์คำหนึ่งอาจกลายเป็นเครื่องมือของการกีดกันได้เมื่อสังคมเชื่อมโยงความแตกต่างเข้ากับความด้อยค่าการทำความเข้าใจและท้าทายกระบวนการดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสังคมไทยที่เคารพความหลากหลายและยอมรับศักดิ์ศรีของทุกคนอย่างเท่าเทียม

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 5, September – October 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

เอกสารอ้างอิง

ดวงดี ด. (2568). การศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการยอมรับในสังคมสมัยใหม่. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์ศึกษา, 1(2), 13–22. https://so09.tci-thaijo.org/index.php/interjo/article/view/6508

ตรีสวัสดิ์ ว. (2559). การสื่อสารอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียงของวัดใน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University, 9(1 SUP). https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/article/view/213862

นิลุบล ไพเราะ. (2563). การเปลี่ยนผ่านการสื่อสารเรื่องลาวและความเป็นลาวในแบบเรียนไทย. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์, 14(2), 198–240. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/dpuca/article/view/245048

บำรุงบุตร ส., & อภิมหาเกรียงไกร ฟ. (2568). แรงงานข้ามชาติกับอคติทางชาติพันธุ์: ความเกลียดชัง “คนอื่น” ในสังคมไทยที่กลายเป็นอุปสรรคต่อการคุ้มครองแรงงาน. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งเกษตรศาสตร์, 3(1), 91–130. https://so14.tci-thaijo.org/index.php/PSPAJKU/article/view/1785

บุราสิทธิ์ ย. (2556). ชุมชนคนอีสานกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. Journal of Language and Culture, 32(1), 67. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLC/article/view/20295

เปลี่ยนรุ่ง ส. (2564). อัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ในพหุวัฒนธรรมและการสื่อสาร. วารสารศาสตร์, 15(1), 198. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcmag/article/view/252951

วงษ์เหรียญทอง ธ., & เดชรักษา ก. (2565). สิทธิมนุษยชนกับมาตรการทางกฎหมายในการแสดงออกซึ่งลักษณะการเหยียดเชื้อชาติและสีผิวในประเทศไทย. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(2), 717–726. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/258137

สายพันธ์ พ. (2564). ทฤษฎีวิพากษ์เชื้อชาติ (Critical Race Theory) และการกลับมาของปัญหาอคติการเหยียดเชื้อชาติ. วารสารมานุษยวิทยา, 4(2), 252–260. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jasac/article/view/253409

ศรีรักษ์ ส. (2568). การศึกษาพัฒนาการและการผลิตซ้ำของ “ความเกลียดชัง” ในสังคมไทย. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 8(2), A31–A45. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/human_dru/article/view/278368

อุกฤษฎ์ เฉลิมแสน. (2563). การต่อรองอัตลักษณ์อีสานของวัยรุ่นอีสานในยุคดิจิทัล. วารสารพัฒนศาสตร์ วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 3(1). https://so05.tci-thaijo.org/index.php/gvc-tu/article/view/246031